

Bassah Khalaf

Sekundær EU-opholdsret

En retsdogmatisk analyse af
familiemedlemmers afledte opholdsret i
unionsborgerens hjemland

Ph.d.-afhandling

Juridisk Institut
Det Samfundsvidenskabelige Fakultet
Syddansk Universitet
2015

Bassah Khalaf

Sekundær EU-opholdsret. En retsdogmatisk analyse af familiemedlemmers afledte opholdsret i unionsborgerens hjemland

1. udgave/1. oplag

© Karnov Group Denmark A/S, København 2016

ISBN 978-87-619-3776-6

Omslag: Axel Surland, Ljungbyhed

Tegning: Gullan Khalaf

Sats og tryk: Zeuner A/S, Skejby

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af denne bog eller dele af den er ikke tilladt ifølge gældende dansk lov om ophavsret. Alle rettigheder forbeholdes.

Indholdsfortegnelse

Forord	5
DEL I	17
<i>Kapitel 1</i>	
Afhandlingens emne, relevans og tilrettelæggelse	19
1. Indledning	19
2. Afhandlingens centrale spørgsmål og undersøgelser	21
3. Afgrænsning	22
4. Metode	23
4.1. Anvendelse af retskilder	24
4.1.1. Indledende bemærkninger	24
4.1.2. Lovgivning	25
4.1.2.1. EU-lovgivning	25
4.1.2.2. International ret	26
4.1.2.3. Dansk lovgivning	27
4.1.3. Retspraksis	28
4.1.3.1. EU-domstolens praksis som retskilde	28
4.1.3.2. EMD-domme	31
4.1.3.3. Retspraksis fra danske domstole	32
4.1.4. Administrativ praksis	32
4.1.5. Generaladvokaternes forslag til afgørelse	35
4.1.6. Juridisk litteratur	36
5. Afhandlingens retsvidenskabelige interesse	36
6. Terminologi og begrebsafklaring	37
6.1. Primær og sekundær fri bevægelighed	37
6.2. Hvem kan påberåbe sig EU-retten?	38
6.3. Hvad er en intern situation?	39
6.4. Danske vs. udenlandske statsborgere/statiske vs. mobile unionsborgere	40
6.5. Værtsstat og hjemland	41
6.6. Doktrin	41
7. Afhandlingens struktur	41

Indholdsfortegnelse

Kapitel 2

Det retlige grundlag for afhandlingen	43
1. Indledning	43
2. Baggrunden for EU-familiesammenføringsreglerne	44
3. Den sekundære fri bevægelighed	47
4. Forholdet mellem EU-familiesammenføringsregler og nationale familiesammenføringsregler	49
4.1. Gunstigere nationale familiesammenføringsregler for egne borgere	50
5. Det danske retsforbehold	53
6. Udviklingen i de danske familiesammenføringsregler	56
7. Nugældende regler vedrørende danske statsborgeres ret til familiesammenføring i udlændingeloven	58
7.1. Ægtefællesammenføring	58
7.2. Familiesammenføring med børn	59
7.3. Familiesammenføring med øvrige familiemedlemmer	60
7.4. Om fravigelse af betingelserne i udl. § 9 som følge af Danmarks internationale forpligtelser	60
8. Forskellen på de danske familiesammenføringsregler og opholdsdirektivet	61
9. Tal og Statistik	63

Kapitel 3

Interne forhold og omvendt diskrimination	67
1. Indledning	67
2. Domstolens praksis vedrørende »interne forhold«	68
2.1. Indledende praksis	68
2.2. Stadig omvendt diskrimination på trods af unionsborgerskabets indførelse	71
2.3. Domstolens efterfølgende retspraksis	75
2.3.1. Hypotetisk udsigt til at anvende den frie bevægelighed, for så vidt angår personer	75
2.3.2. Hypotetisk udsigt til at anvende den frie bevægelighed, for så vidt angår varer	77
2.3.3. Nyttige svar for de nationale retter i de tilfælde, hvor national ret forbyder omvendt diskrimination i den interne retsorden	79
3. Debatten om ophævelse af »omvendt diskrimination«	83
3.1. Indledende bemærkninger	83
3.2. Omvendt diskriminations overensstemmelse med unionsborgerskabet	84

3.3. Kommissionens forslag om afskaffelse af »omvendt diskrimination«	84
4. Sammenfatning	85

Kapitel 4

Retsgrundlaget for udviklingen af de tre doktriner	87
1. Indledning	87
2. Traktatens og opholdsdirektivets formål samt anvendelsesområde	88
3. Singh-doktrinen	89
3.1. Domstolens anvendte retsgrundlag for Singh-doktrinen	89
3.2. Bemærkninger til retsgrundlaget for Singh-doktrinen	93
4. Carpenter-doktrinen	95
4.1. Domstolens anvendte retsgrundlag for Carpenter-doktrinen	95
4.2. Bemærkninger til retsgrundlaget for Carpenter-doktrinen	96
5. Zambrano-doktrinen	98
5.1. Domstolens anvendte retsgrundlag for Zambrano-doktrinen	98
5.2. Bemærkninger til retsgrundlaget for Zambrano-doktrinen	100
6. Sammenfatning	101
 DEL II	 103

Kapitel 5

Ret til EU-familiesammenføring i hjemlandet ved tilbagevenden efter at have udøvet fri bevægelighed i et andet EU-land (Singh-doktrinen)	105
1. Indledning	105
2. Singh-doktrinens udvikling	106
2.1. Dom af 7. juli 1992 i sag C-370/90, Singh	106
2.1.1. Sagens faktiske omstændigheder	106
2.1.2. Domstolens afgørelse i Singh	108
2.2. »Forudgående lovligt ophold« i Unionen som betingelse for EU-familiesammenføring	109
2.2.1. Er der krav om forudgående lovligt ophold som betingelse for EU-familiesammenføring (sag C-109/01, Akrich)	109
2.2.1.1. Indledende bemærkninger	109
2.2.1.2. Sagens faktiske omstændigheder	110
2.2.1.3. Domstolens afgørelse i Akrich	110
2.2.1.4. Gjaldt der også en betingelse om »tidligere lovligt ophold« i tidligere praksis?	111
2.2.2. Er medlemsstaterne forpligtet til at stille krav om »forudgående lovligt ophold«? (sag C-1/05, Jia)	113
2.2.2.1. Indledende bemærkninger	113
2.2.2.2. Sagens faktiske omstændigheder	113

Indholdsfortegnelse

2.2.2.3. Generaladvokatens forslag til afgørelse og Domstolens afgørelse i Jia	114
2.2.2.4. Kunne der stadig fastsættes et krav om forudgående lovligt ophold efter Jia?	115
2.2.3. Gælder Singh-doktrinen også, når tredjelandsfamilien ikke bliver ringere stillet? (Sag C-291/05, Eind)	117
2.2.3.1. Indledende bemærkninger	117
2.2.3.2. Sagens faktiske omstændigheder	117
2.2.3.3. Domstolens afgørelse i Eind	117
2.2.3.4. Hvorfor havde Einds datter ret til EU-familiesammenføring i Nederlandene?	118
2.2.4. Ej længere krav om »forudgående lovligt ophold« (sag C-127/08, Metock)	119
2.2.4.1. Indledende bemærkninger	119
2.2.4.2. Sagens faktiske omstændigheder	119
2.2.4.3. Domstolens afgørelse i Metock	120
2.3. Er et krav om forudgående lovligt ophold en hindring af den frie bevægelighed?	122
2.4. Er kortvarige ophold i et andet EU-land også omfattet af Singh-doktrinen? (sag C-456/12, O & B)	123
2.4.1. Indledende bemærkninger	123
2.4.2. Sagens faktiske omstændigheder	124
2.4.3. Domstolens afgørelse i O & B	124
2.4.4. Er det hensigtsmæssigt, at Domstolen ikke vægter afvejningskriterierne, for så vidt angår begrebet »reelt ophold«?	126
3. Domstolens begrundelse for Singh-doktrinen med bemærkninger	127
3.1. Indledende bemærkninger	127
3.2. Hvorfor forelå der ikke et internt forhold i Singh?	128
3.3. Demotiverende effekt på førstegangsudrejse/negativ indvirkning på udøvelse af fri bevægelighed i en tilbagevendelsessituation	129
3.4. Argument om misbrug som begrundelse for internt forhold	134
3.4.1. Ophold med andet hovedsigte	134
3.4.2. Objektive og subjektive omstændigheder	136
4. Uafklarede spørgsmål omkring Singh-doktrinen?	139
4.1. Indledende bemærkninger	139
4.2. Begrebet »ophold«	140
4.2.1. Opholdsdirektivets definition på »ophold«	140
4.2.1.1. Indledende om relevans af en definition på »ophold« i opholdsdirektivet	140
4.2.1.2. Ingen definition på »ophold« i opholdsdirektivet	141

4.2.2. Domstolens opfattelse af begrebet »ophold«?	142
4.2.3. Kommissionens opfattelse	143
4.3. Opholdets varighed i værtsstaten	145
4.4. Samliv under hele opholdet i værtsstaten?	147
4.5. Kan der kræves en tidsmæssig sammenhæng mellem unionsborgerens tilbagevenden og familiens efterfølgende ansøgning om opholdsret?	148
4.6. Opholdsdirektivets bestemmelse om »andre familiemedlemmer«	150
5. De danske myndigheders fortolkning af Singh-doktrinen	152
5.1. Indledende bemærkninger	152
5.2. Den løbende fortolkning af Singh-doktrinen i Danmark	153
5.2.1. Betydningen af erhvervsaktivitet	153
5.2.2. Familiemedlemmer omfattet af Singh-doktrinen	155
5.2.3. Kun krav om forudgående ophold ved sekundær fri bevægelighed	157
5.2.4. Begrebet »ophold« i forbindelse med sekundær fri bevægelighed	158
5.2.5. Krav om et reelt og faktisk ophold samt dokumentation herfor	160
5.2.6. Krav om tidsmæssig sammenhæng	161
5.3. De danske myndigheders fortolkning af Singh-doktrinen med bemærkninger	162
5.3.1. Indledende bemærkninger	162
5.3.2. Et for restriktivt dokumentationskrav?	163
5.3.3. De danske myndigheders praksis vedrørende faktisk og reelt ophold	165
5.3.3.1. Udlændingemyndighedernes praksis vedrørende faktisk og reelt ophold	165
5.3.3.2. Venstre Landsrets afgørelse af 27. marts 2012 vedrørende faktisk og reelt ophold	169
5.3.4. Forsøgelse af »andre familiemedlemmer«	170
5.3.5. Opholdets varighed i værtsstaten	172
5.3.6. Den danske statsborgers pligter ved tilbagevenden til Danmark	174
5.3.7. Samliv under ophold i værtsstaten	176
5.3.8. Tidsmæssig sammenhæng	177
6. Sammenfatning	180

Indholdsfortegnelse

Kapitel 6

Stationære unionsborgere involveret i grænseoverskridende aktivitet

(Carpenter-doktrinen)	184
1. Indledning	184
2. Carpenter-doktrinen udvikling	185
2.1. Dom af 11. juli 2002 i sag C-60/00, Carpenter	185
2.1.1. Sagens faktiske omstændigheder	185
2.1.2. Domstolens afgørelse i Carpenter	186
2.1.3. Carpenter – en eksporthindrings- eller tjenesteydersag?	188
2.2. Pendlere omfattet af Carpenter-doktrinen (sag C-457/12, S & G)	189
2.2.1. Sagens faktiske omstændigheder	189
2.2.2. Domstolens afgørelse i S & G	190
2.2.3. Finder opholdsdirektivet analog anvendelse i en pendlersituation?	191
3. Domstolens anvendelse af EMRK art. 8 i Carpenter	192
3.1. Indledende bemærkninger	192
3.2. EMD-praksis om retten til ægtefællesammenføring pga. den herboendes særbørn efter EMRK art. 8	194
3.2.1. EMD's dom af 2. august 2001, Boultif mod Schweiz	194
3.2.2. EMD's dom af 31. januar 2006, Sezen mod Holland	194
3.2.3. EMD's dom af 31. oktober 2008, Darren Omoregie m fl. mod Norge	195
3.3. Var fru Carpenter berettiget til ægtefællesammenføring efter EMRK art. 8?	197
4. Domstolens begrundelse for Carpenter-doktrinen med bemærkninger	201
4.1. Indledende bemærkninger	201
4.2. Forelå der et grænseoverskridende element i Carpenter?	201
4.3. Forelå der en begrænsning af den frie bevægelighed i Carpenter?	202
5. Uafklarede spørgsmål om Carpenter-doktrinen	204
5.1. Indledende bemærkninger	204
5.2. Arbejdstagerbegrebet	205
5.3. Toledet vurdering i forbindelse med Carpenter-doktrinen	207
5.4. Begrebet »tjenesteydelse«	207
5.5. Er modtagere af tjenesteydelser omfattet af Carpenter-doktrinen?	209
5.6. Regelmæssige rejser til en anden medlemsstat	211
6. De danske myndigheders fortolkning af Carpenter-doktrinen	213
6.1. Indledende bemærkninger	213
6.2. Carpenter-doktrinen udvikling i Danmark	214
6.3. De danske myndigheders fortolkning af Carpenter-doktrinen med bemærkninger	216
6.3.1. Indledende bemærkninger	216

6.3.2. Lovligt ophold	216
6.3.3. Udlændingemyndighedernes opfattelse af pendlere	217
6.3.4. Familiemedlemmer, der anses for omfattet af Carpenter-doktrinen	220
7. Sammenfatning	223

Kapitel 7

Familiesammenføring i unionsborgerens hjemland efter TEUF art. 20

(Zambrano-doktrinen)	225
1. Indledning	225
2. Zambrano-doktrinen udvikling	227
2.1. Sag C-34/09, Zambrano	227
2.1.1. Generaladvokatens forslag til afgørelse i Zambrano	228
2.1.2. Domstolens afgørelse i Zambrano	230
2.2. Var der stadig et krav om grænseoverskridende aktivitet efter Zambrano? (Sag C-434/09, McCarthy)	232
2.2.1. Indledende bemærkninger	232
2.2.2. Sagens faktiske omstændigheder	232
2.2.3. Domstolens afgørelse i McCarthy	233
2.3. Fællesbørnsproblematikken – ægtefællen ind via et barn? (sag C-256/11, Dereci)	235
2.3.1. Indledende bemærkninger	235
2.3.2. Sagens faktiske omstændigheder	236
2.3.3. Domstolens afgørelse i Dereci	237
2.4. Forælder ind via samvær med et barn? (sag C-40/11, Iida)	239
2.4.1. Indledende bemærkninger	239
2.4.2. Sagens faktiske omstændigheder	240
2.4.3. Domstolens afgørelse i Iida	240
2.5. Særbørnsproblematikken (De forenede sager C-356/11 og 357/11, O & S)	241
2.5.1. Indledende bemærkninger	241
2.5.2. Sagens faktiske omstændigheder	241
2.5.3. Domstolens afgørelse i O & S	242
2.6. Sag C-87/12, Ymeraga	244
2.6.1. Indledende bemærkninger	244
2.6.2. Sagens faktiske omstændigheder	246
2.6.3. Domstolens afgørelse i Ymeraga	247
2.7. Kan principperne i Zambrano anvendes i en værtsstat? (sag C-86/12, Alokpa)	247
2.7.1. Indledende bemærkninger	247
2.7.2. Sagens faktiske omstændigheder	248

Indholdsfortegnelse

2.7.3. Domstolens afgørelse	248
3. Domstolens begrundelse for Zambrano-doktrinen med bemærkninger	249
3.1. Indledende bemærkninger	249
3.2. Hr. Zambranos opholdsret baseres på TEUF art. 20	250
3.3. Nødsaget til at forlade Unionens område	251
3.4. Zambrano sammenholdt med tidligere praksis på området	252
3.4.1. Er situationerne i sagerne Avello og Zambrano sammenlignelige?	254
3.4.2. Er situationen i sagerne Rottmann og Zambrano sammenlignelige?	255
4. Uafklarede spørgsmål om Zambrano-doktrinen	257
4.1. Indledende bemærkninger	257
4.2. Effektiv nydelse af kerneindholdet i de rettigheder, som unionsborgere er tildelt ved deres status som unionsborgere	258
4.3. Fru Zambranos situation	259
5. De danske myndigheders fortolkning af Zambrano-doktrinen	260
5.1. Integrationsministeriets fortolkningsnotat om Zambrano- doktrinen	260
5.1.1. Mindreårige unionsborgerbørn	261
5.1.2. Forælderen skal være tredjelandsborger	263
5.1.3. Ophold og forsørgelse i unionsborgerens hjemland	264
5.1.4. Fratagelse af den effektive nydelse af kerneindholdet i unionsborgerskabet	266
5.2. Zambrano-doktrinens betydning for danske statsborgeres tredjelandsfamiliemedlemmer	268
5.2.1. Indledende bemærkninger	268
5.2.2. De danske indfødsretsregler vedrørende statsløse børns muligheder for opnåelse af statsborgerskab i Danmark	269
5.2.3. Betydningen af TEUF art. 20 for Danmark	71
6. Sammenfatning	272
DEL III	276
 <i>Kapitel 8</i>	
Den sekundære opholdsrets udstrækning	277
1. Indledning	277
2. Opholdsdirektivets bestemmelser om bevarelse og ophør af opholdsret (primær fri bevægelighed)	279
2.1. Retten til ophold i mere end tre måneder	279
2.2. Unionsborgerens død eller udrejse fra værtsstaten	280
2.3. Skilsmisse og ophør af det registrerede partnerskab m.v.	281

2.4. Ret til fortsat ophold, når der er børn under uddannelse i familien	281
3. Giver Domstolens praksis grund til at antage, at opholdsdirektivet finder analog anvendelse i sekundære fri bevægelighedssituationer?	283
3.1. Indledende om tre løsningsmodeller	283
3.2. Finder opholdsdirektivet analog anvendelse?	284
3.3. Opholdsretlige konsekvenser for en tredjelandsborger ved unionsborgerens modtagelse af sociale ydelser	288
4. Den sekundære opholdsrets udstrækning inden for hver af de tre opholdsdoktriner	290
4.1. Singh-doktrinen	290
4.1.1. Anvendes opholdsdirektivet analogt i Danmark i forhold til Singh-doktrinen?	291
4.2. Carpenter-doktrinen	292
4.2.1. Anvendes opholdsdirektivet analogt i Danmark i forhold til Carpenter-doktrinen?	293
4.3. Zambrano-doktrinen	295
4.3.1. Anvendes opholdsdirektivet analogt i Danmark i forhold til Zambrano-doktrinen?	296
5. Erhvervelse af ret til tidsubegrænset ophold	297
5.1. Hovedreglen om fem års uafbrudt ophold	297
5.2. Finder opholdsdirektivets bestemmelser om tidsubegrænset ophold analog anvendelse for så vidt angår sekundær fri bevægelighed? . .	300
5.3. Hvordan er tredjelandsfamiliemedlemmer til en dansk statsborger stillet i Danmark for så vidt angår tidsubegrænset ophold?	301
6. Sammenfatning	303

Kapitel 9

Konklusion og perspektivering	305
1. Konklusion	305
1.1. Opholdsrettens stiftelse og de tre opholdsdoktriner	306
1.1.1. Singh-doktrinen	306
1.1.2. Carpenter-doktrinen	309
1.1.3. Zambrano-doktrinen	311
1.2. Bevarelse og ophør af opholdsretten i unionsborgerens hjemland . .	313
2. Perspektivering	315
Bilag	317
Dansk resumé	417
English summary	418

Indholdsfortegnelse

Litteraturliste	419
1. Primær og sekundær litteratur	419
Regelsæt og andet materiale	429
1. EU-lovgivning	429
2. Dansk lovgivning	432
3. Andet relateret materiale	434
4. Praksisbeskrivelser, herunder indlæg til EU-domstolen	434
5. Internationale konventioner	437
Afgørelsesregister	438
1. Praksis fra EU-domstolens	438
2. Generaladvokatens forslag til afgørelse	444
3. Praksis fra danske domstole	445
4. Praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol	445
Stikordsregister	450